

100-mečio iškilmėse – jautri Valdo Adamkaus kalba: ačiū, kad leidžiate būti vienu iš jūsų

100-ojo Prezidento Valdo Adamkaus gimtadienio vakarą vainikavo iškilmingas koncertas iš Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro, kuriame skambėjo sveikinimai, prisiminimai ir ryškiausi Lietuvos operos scenos balsai. Vakaro pabaigoje Prezidento akys prisipildė ašarų, o tardamas padėkos žodžius, jautrius žodžius jis skyrė svarbiausiai gyvenimo bendražygei poniai Almai Adamkienei.

Eimantė Juršėnaitė | LRT.lt

Prezidento V. Adamkaus 100 metų jubiliejų minėjo visa Lietuva. Jau nuo ryto socialiniai tinklai ir žiniasklaidos puslapiai užsipildė prisiminimais, nuotraukomis ir Valdui Adamkui skirtais sveikinimo bei padėkos žodžiais, linkėjimais. Visą dieną LRT televizijos ir radijo eteryje buvo transliuojami istoriniai liudijimai, dokumentiniai filmai, išskirtiniai pokalbiai ir prisiminimai, o vakaro kulminacija tapo iškilmingas šimtmečio koncertas Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre, kuriame dalyvavo ir pats Prezidentas V. Adamkus.

Vakaro pabaigoje, graudindamasis nuo sveikinimo žodžių ir skambėjusių ovacijų, jis tarė padėkos žodžius visiems, kurie jį sveikino ir buvo šalia ne tik svarbią jam dieną.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

„Žvelgiu į jus su dėkingumu už tai, kad šiandieną esame kartu. Ir už tai, kad vienu ar kitu gyvenimo tarpsniu buvome šalia. Dirbome, sprendėme Lietuvos laisvės bylą, kūrėme savo valstybę.

Matau prieš akis skaičių šimtas ir galvoju, kaip istorija gali paveikti žmogaus gyvenimą ir kaip žmogus gali paveikti istoriją. Mano gyvenimą istoriją labiausiai paveikė praėjusio amžiaus viduryje. Sovietų, nacių ir vėl sovietų okupacijos parodė, ko netenkame. Būdamas jaunas supratau, kokia vertybė yra laisvė, ir tai tapo mano gyvenimo pagrindu. Kiek galėjau stengiausi ginti savo, savo tautos, savo valstybės laisvę.

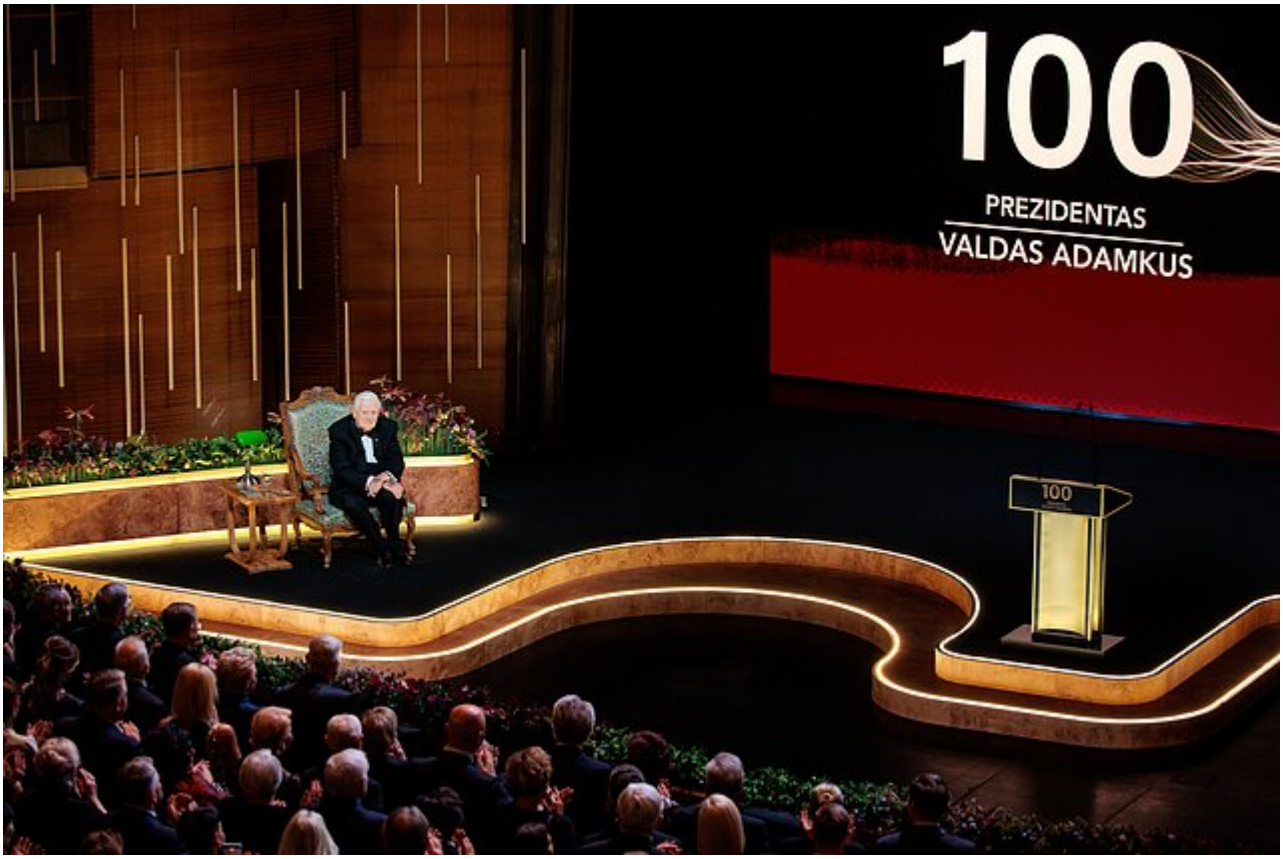
Šioje kovoje nieko nebūčiau pasiekęs be jūsų, be Lietuvos žmonių. Kazys Grinius, Gabrielius Žemkalnis, Vytautas Kavolis, Stasys Lozoraitis ir daugybė kitų asmenybių vedė mane tikruoju vertybiniu keliu. Žmonės, su kuriais teko ir tenka bendrauti, buvo ir lieka mano stiprybė ir mano atrama“, – vakaro pabaigoje į susirinkusius kreipėsi 100-mečio jubiliejų minintis Valdas Adamkus.

Kalbėdamas apie palaikymą, kurio sulaukė, jis sakėsi negalėjęs nepaminėti svarbiausios gyvenimo bendražygės ponios Almos Adamkienės, su kuria per gyvenimą ėjo daugiau nei 70 metų. Ją Prezidentas vadino didžiausia Dievo ir likimo dovana: „Nuėjome ilgą kelią, kuriame nebuvo pagailėta sunkumų, išbandymų. Daug visko buvo. Buvo sėkmių ir abejonių, likimo smūgių ir gražių laimėjimų.“ Ne kartą vakaro metu buvo prisiminta pirmoji ponia Alma Adamkienė, juk be jos Valdo Adamkaus gyvenimo istorijos papasakoti neįmanoma.

„Ačiū visiems, su kuriais ėjome ir einame tuo pačiu keliu. Lietuvos keliu. Ačiū jums, brangūs ir mieli Lietuvos žmonės, kad leidote ir leidžiate būti vienu iš jūsų“, – kalbėjo Prezidentas Valdas Adamkus, sujaudintas vakaro, kuris jo garbei buvo surengtas Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre.

Kartu su V. Adamkumi šimtmečio sukaktį minėjo Lietuvos valstybės ir visuomenės atstovai, prezidento bičiuliai, bendražygiai bei garbingi svečiai iš užsienio.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

„Saugokite save, Jūs mums – labai reikalingas“

Pirmasis Valdą Adamkų pasveikino Prezidentas Gitanas Nausėda. Kadangi Valdo Adamkaus gimtadienio dieną valstybės vadovas su oficialiu darbo vizitu vieši Vokietijoje, renginyje dalyvauti jis negalėjo, paliko įrašytą sveikinimą.

„Prezidento Valdo Adamkaus gyvenimas ir veikla yra tarsi 20-21 a. pradžios istorijos vadovėlis. Tačiau, skirtingai nuo istorijos monografijos, jis kupinas jausmų. Nuo karčios laisvos Lietuvos netekties 1940-aisiais iki pakilaus džiaugsmo 1990-aisiais laisvę atgavus. Tai nepaprasto žmogaus gyvenimo drama, virtusi visos valstybės istorija, – savo kalbą pradėjo G. Nausėda. – Lietuvos okupacija Prezidentui Valdui buvo tarsi išsiskyrimas su mylimu žmogumi – 50 metų apie jį svajota, jo ilgėtasi ir tvirtai tikėta jį dar kartą išvysti.

Taip, buvo vizitų į sovietinę Lietuvą, tačiau jie daugiau buvo skirti tam, kad Lietuva visiškai nepranyktų už geležinės uždangos. Manau, kad tokia Valdo Adamkaus nuostata buvo teisinga.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

Į Vakarus pasitraukusi Lietuvos išeivija turėjo skirtingą požiūrį į Lietuvos nepriklausomybės atgavimą. Dalis netikėjo, kad tai įmanoma, bet didžioji dalis buvo šventai įsitikinusi, kad tai atsitiks. Tik jiems galbūt jau neteks to pamatyti. Prezidentas Valdas Adamkus išliko tarp tų, kurie buvo tvirtai įsitikinę, kad sulauks dienos, kai virš Lietuvos vėl plevėsuos Trispalvė.

Vartydamas antrojoje 20 amžiaus pusėje JAV išleistas knygas, matau Valdo Adamkaus pavardę tarp įvairių knygų ir renginių rėmėjų bei mecenatų. Netgi tai – Prezidentas Valdas Adamkus tapo išeivijos intelektualinio judėjimo „Santara-Šviesa“ steigėju bei ilgamečiu vadovu.

Valdo Adamkaus tikėjimas laisva Lietuva buvo likimo dosniai apdovanotas. Jam buvo ne tik lemta į ją sugrįžti, bet ir itin svariai prisidėti prie jos kūrimo. Vien ko verta Lietuvos narystė Europos Sąjungoje ir NATO – neabejotinai svarbiausias 21 amžiaus įvykis.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

Kuo labiausiai mane žavi Valdo Adamkaus asmenybė – jo tikėjimu, kad visi žmonės iš esmės yra geri. Prezidentas neturėjo asmeninių priešų, jis turėjo oponentus. Tačiau net ir apie pastaruosius iš jo negirdėjau jokių epitetų *ad hominem*.“

Užbaigdamas savo kalbą, Prezidentas G. Nausėda pirmiausia dėkojo V. Adamkui už anksčiau jo išsakytus žodžius, jog tik noras užsitikrinti savo vidinio pasaulio prasmingumą, humanistą verčia būti efektyviu politiku, nes kitaip jis bus sutryptas ir sutriuškintas efektyvių politikų, kurie nėra humanistai.

„Ačiū, kad savo principą ne tik deklaravote, bet ir jo laikėtės. Saugokite save, Jūs mums labai reikalingas“, – kalbėjo G. Nausėda.

„Adamkui reikėjo Lietuvos, o Lietuvai dar labiau reikėjo Adamkaus“

Sveikinimo žodį taip pat tarė Vilniaus miesto meras Valdas Benkunskas. Savo kalbą jis pradėjo prisiminimais sugrįždamas į laikus, kai pats buvo ką tik sulaukęs pilnametystės ir pirmąkart galėjo eiti balsuoti.

„Savo balsą tuomet atidaviau jums, Prezidente, bet tąkart Lietuva pasirinko kitaip. Prireikė laiko, kad suprasčiau, kas įvyko.

Naujus metus Lietuva pasitiko susiskaldžiusi. Tai buvo laikmetis dviejų tipų politikams augti – kiršintojams ir santariečiams. Būti kiršintoju buvo lengva, o santariečių trūko. Bet Lietuva greitai jus susigrąžino. Adamkui reikėjo Lietuvos, o Lietuvai dar labiau reikėjo Adamkaus.

Ir prezidentas jungė du amžius ir du tūkstantmečius. Pirmąją respubliką su antrąja, pasipriešinimą naciams ir sovietams, išeivijos lietuvius ir čia pasilikusius, Ameriką ir Lietuvą, Lietuvą ir Europą, gamtą ir žmogų, skautus ir intelektualus, tiesiog patriotus.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

Politikoje būna idealistų ir realistų. Pirmieji nemėgsta kompromisų, todėl jų idėjos dažnai lieka stalčiuose. Antrieji supranta, kaip veikti, bet ne visada prisimena, vardan ko. Adamkus yra idealistas, veikiantis realybės sąlygomis. Prezidentas mums ir ateities kartoms įrodė, kad tai yra įmanoma.

Adamkus galėjo sėsti prie vieno stalo su savo oponentu ne tik kavos atsigerti, bet ir ieškoti sprendimų, likdamas ištikimas sau. Dažnas politikas klausia: kaip? Atsakymą seniai davė Vytautas Kavolis. Tai švelnių rankų politika. Prezidentas gebėjo išlikti ir politikos džentelmenu, ir drąsiu jos architektu. Ne konfliktais, o išmintimi buvo vedama į naująjį tūkstantmetį. Apie tai rašomi straipsniai, knygos

ir šiandienos kalbos“, – kalbėjo Vilniaus miesto meras, pridūręs, jog didžiuojasi, kad Vilnius tapo Prezidento namais, kad Jis – miesto garbės pilietis.

„Didžiausią dovaną, Prezidente, jūs patys davėte mums. Jūs ir ponia Alma, kuri visą laiką buvo šalia. Jūsų darbas Lietuvai parodė, kokia turi būti tikroji lyderystė. Tai – palikimas dar šimtui metų.

Savo kieme, savo mieste, savo šalyje kasdien renkamės būti kiršintojais ar santariečiais. Pirmiausia reikalaukime to iš savęs, o tada iš kitų. Prezidente, grįžtu į tą man dvyliktokui ir visai Lietuvai šaltą tūkstantmečio pradžią. Ačiū, kad kritiniu laiku valstybė jums buvo svarbiau už viską. Ačiū, kad nepasidavėte, kad vedėte mus ten, kur mums ir dera būti. Ačiū už tai, kad jungėte. Šimtą kartą ačiū“, – dėkojo V. Benkunskas.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

„Mano geras bičiuli, nuoširdžiai dėkoju“

Pasveikinti V. Adamkaus atvyko ir trečiasis Ukrainos prezidentas, Oranžinės revoliucijos lyderis Viktoras Juščenka. Už draugystę ir neabejingumą jis dėkojo tiek V. Adamkui, tiek Lietuvai.

V. Juščenka prisiminė Ukrainos kelią į Europą, prie kurio reikšmingai prisidėjo ir V. Adamkus.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

„Mano geras bičiulis Valdas kartu su Aleksandru Kwasniewskiu ir Javieru Solana padarė neįtikėtiną darbą. Mūsų misija buvo įtikinti vadžią, kad yra išeitis iš beviltiškos situacijos. Ir yra demokratinė išeitis iš aklavietės.

Mano geras bičiuli, nuoširdžiai kartu su savo tauta dėkoju už tuos žingsnius, už tą didvyriškumą, tai, ką padarėte, kad Ukraina apeitų pilietinį karą ir kad Ukraina eitų tuo keliu, kuriuo eiti laisva Ukrainos tauta ir pasirinko“, – kalbėjo V. Juščenka.

Jis dėkojo ir už tai, kad Lietuvos sostinėje mato tiek daug Ukrainos vėliavų.

„Parodėte, kad prezidento stiprybė ne vien jo pareigos ar įgaliojimai“

Latvijos Respublikos Prezidentas Valdis Zatleris į Valdą Adamkų kreipėsi lietuviškai, jam dėkojo ir vadino jį savo politikos mokytoju. „Šimtas metų – tai ištisa epocha. Jūsų gyvenimo istorijoje atsispindi ne tik Lietuvos, bet ir sudėtingos, istorinių permainų kupinas visos Europos likimas.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

Man ypač malonu šiandien būti čia ir dėl to, kad mūsų keliai susitiko prezidentavimo metais. Jūs buvote ne tik Lietuvos prezidentas bei mano kolega – leiskite prisipažinti, Jūs tam tikra prasme buvote mano politikos mokytojas. Jūsų valstybinė laikysena ir gebėjimas į sudėtingus klausimus žvelgti išmintingai, ramiai ir toliaregiškai man turėjo didelės įtakos suvokiant prezidento pareigos misiją bei atsakomybę.

Jūs man parodėte, kad prezidento stiprybė ne vien jo pareigos ar įgaliojimai. Visų pirma tai yra meninis autoritetas ir gebėjimas vienyti visuomenę, ginti savo valstybės interesus ir įkvėpti žmones tikėti ateitimi. Jūsų indėlis į Lietuvos valstybingumo stiprinimą, Lietuvos ir Latvijos santykių puoselėjimą yra neįkainojamas. Visada supratote, kad Lietuva ir Latvija yra ne tik kaimyninės valstybės, bet ir istoriškai bei dvasiškai artimos tautos, kurių stiprybė – vienybė“, – kalbėjo kadenciją baigęs Latvijos prezidentas V. Zatleris.

Kwasniewskis: didis Lietuvos patriotas ir didelis Europos politikas

Kadenciją baigęs Lenkijos prezidentas Aleksandras Kwasniewskis, sveikindamas V. Adamkų, sakė, kad su žmona Jolanta esantys pakylėti galėdami dalyvauti tokio iškilaus žmogaus jubiliejaus iškilmėse.

Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio šventė | D. Umbraso / LRT nuotr.

„Šiandien atiduodame garbę didžiam Lietuvos patriotui. (...) Šiandien taip pat lenkiame galvą prieš didelį Europos politiką. Politiką, kuris lėmė Lietuvos narystę tiek NATO, tiek Europos Sąjungoje“, – kalbėjo A. Kwasniewskis.

Jis V. Adamkų vadino žmogumi, dėl kurio Lietuva tapo moderni, grįžo į šiuolaikinių valstybių būrį.

Kadenciją baigęs Lenkijos prezidentas pabrėžė V. Adamkaus svarbų vaidmenį sprendžiant Ukrainos, Sakartvelo klausimus, mezgant partnerystę su Lenkija. „Šiandien, jau praėjus daugeliui metų, vykdomas Valdo noras, kad „Via Baltica“ sujungtų mūsų
valstybes gera autostrada“, – pabrėžė A. Kwasniewskis.

Prezidentas išskyrė ir V. Adamkaus santuoką su ponia Alma.

„Jų santuoka buvo kažkas ypatinga. Tai buvo santuoka žmonių, kurių meilė tiesiog spinduliavo, kuri mums buvo ir pavyzdys, ir įkvėpimas, buvo įrodymas, kad santuoka yra puiki institucija“, – kalbėjo svečias.

A. Kwasniewskis Prezidentui V. Adamkui linkėjo sveikatos, kad visada būtų tuo

žmogum, kuriuo gali kliautis geros valios žmonės tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje, tiek kitur Europoje, JAV, visame pasaulyje.

„Tavo patirtis, tavo žmogiškasis gebėjimas yra tas kompasas, kuris veda mus tiek politiniais, tiek gyvenimo keliais“, – reziumavo A. Kwasniewskis.

Nuskambėjus visoms kalboms, sveikinimams ir linkėjimams, Prezidento Valdo Adamkaus akys prisipildė ašarų, o vakarą užbaigė choro traukiama daina „Ilgiausių metų“. Prezidento Valdo Adamkaus 100-mečio jubiliejui skirto vakaro įrašą žiūrėkite čia:

